

ຄູ່ມື ການລ້ຽງແບ້

ບໍລິສັດໄຟຟ້ານໍ້າເທີນ 2 ຈໍາກັດ

ພະແນກສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ

ໂຄງການລຸ່ມເຂື່ອນ ແລະ ເຮືອນຈັກ, ໜ່ວຍງານພື້ນພູຊີວິດການເປັນຢູ່

ມີນາ 2013

ຄູ່ມື ການລ້ຽງແບ້

ບໍລິສັດໄຟຟ້ານໍ້າເທີນ 2 ຈຳກັດ
ພະແນກສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ
ໂຄງການລຸ່ມເຂື່ອນ ແລະ ເຮືອນຈັກ, ໜ່ວຍງານພື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່

ມີນາ 2013

ຄຳນຳ

ການລ້ຽງແບ້ຂອງຊາວບ້ານທົ່ວໄປມັກລ້ຽງແບບປ່ອຍໃຫ້ຫາກິນເອງຕາມທຳມະຊາດ ເພາະເຂົາໃຈວ່າແບ້ຫາກິນເກັ່ງ ກິນທຸກຢ່າງ ທີ່ກິນໄດ້ ລວມທັງເຄື່ອງປູກຂອງຝັງຂອງເພື່ອນບ້ານ ຫາກິນເສດອາຫານ ຫລື ຂີ້ເຫຍື້ອຕາມແຄມທາງ ແຕ່ຄວາມເປັນຈິງແລ້ວແບ້ມັກ ເລືອກກິນອາຫານທີ່ສະອາດຄືເລືອກກິນພືດແຕ່ສ່ວນໃບ ແລະ ຍອດອ່ອນທີ່ສູງຈາກໜ້າດິນ 10-15 ຊມ. ຂຶ້ນໄປ. ຫາກຜູ້ລ້ຽງຂາດ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ໃນການເບິ່ງແຍງຈັດຫາອາຫານລ້ຽງດູແບ້ຢ່າງຖືກວິທີ ຜົນຕອບແທນກໍຈະໜ້ອຍລົງ ເຊັ່ນ: ສຸຂະພາບບໍ່ສົມບູນ ມັກ ເກີດພະຍາດ, ໃຫ້ລູກໂຕດຽວຕໍ່ຊອກ ອັດຕາການຕາຍຂອງລູກໄລຍະກ່ອນຢ່ານົມສູງ ຫລື ປະສົມພັນບໍ່ມັກຕິດ ເປັນຕົ້ນ.

ຄູ່ມືສະບັບນີ້ຜູ້ຈັດທຳຈິງໄດ້ຮີບໂຮມ ແລະ ຄັດຈ້ອນເອົາເຕັກນິກການລ້ຽງແບ້ຈາກບັນດາເອກະສານຄູ່ມື ແລະ ຕຳລາຕ່າງໆ ທີ່ມີຄວາມແທດເໝາະກັບຊາວບ້ານໃນການປັບປຸງວິທີການລ້ຽງແບ້ພື້ນເມືອງຈາກການລ້ຽງແບບດັ້ງເດີມຫັນມານຳໃຊ້ເຕັກນິກເຂົ້າຊ່ວຍ ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຄູ່ມືສະບັບນີ້ຈະເປັນປະໂຫຍດແກ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ສົນໃຈທົ່ວໄປ.

ຜູ້ຈັດທຳຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງເຈົ້າຂອງເອກະສານຄູ່ມື ແລະ ຕຳລາກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ແຜ່ເຜີຍສູ່ສັງຄົມໃຫ້ຜູ້ຈັດ ທຳໄດ້ຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງເປັນຄູ່ມືສະບັບນີ້.

ຄູ່ມືສະບັບນີ້ແມ່ນສະບັບປັບປຸງຈາກສະບັບທີ່ໄດ້ຈັດພິມໃນປີ 2012.

ສາລະບານ

	ໜ້າ
1. ຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງແບ້	4
2. ຮູບແບບການລ້ຽງແບ້	4
3. ພັນແບ້	5
4. ໂຮງເຮືອນ ແລະ ອຸປະກອນ	8
5. ການຈັດການລ້ຽງແບ້	13
6. ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານແບ້	15
7. ພະຍາດທີ່ສໍາຄັນຂອງແບ້	19
8. ການຮັກສາສຸຂະພາບແບ້	20

1. ຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງແບ້

ຜູ້ທີ່ເຄີຍລ້ຽງແບ້ມາແລ້ວ ຫລື ເຫັນຄົນອື່ນລ້ຽງຈະຮູ້ວ່າແບ້ເປັນສັດທີ່ລ້ຽງງ່າຍ ຕ້ອງການຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງໜ້ອຍ ແລະ ກິນອາຫານໄດ້ຫຼາຍຊະນິດ ເຊັ່ນ: ຫຍ້າ ແລະ ໃບໄມ້ຕ່າງໆ. ນອກຈາກນັ້ນການລົງທຶນລ້ຽງຍັງຕໍ່າ ຂາຍໄດ້ລາຄາດີ ຖ້າມີການເອົາໃຈໃສ່ລ້ຽງໃຫ້ດີຈະສາມາດສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ຜູ້ລ້ຽງຢ່າງງາມ. ຢ່າງໃດກໍຕາມການລ້ຽງແບ້ສ່ວນຫຼາຍຍັງເປັນການລ້ຽງແບບປ່ອຍໃຫ້ຫາກິນເອງຕາມທໍາມະຊາດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ແບ້ເກີດພະຍາດໄດ້ງ່າຍເນື່ອງຈາກວ່າແບ້ຫາເລາະກິນອາຫານຕາມທຸກສະຖານທີ່ທຸກປ່ອນ.

2. ຮູບແບບການລ້ຽງແບ້

▪ ການລ້ຽງແບບປ່ອຍ

ຂໍ້ດີ:

- ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນໃນການປູກພືດອາຫານສັດ ເນື່ອງຈາກໃຫ້ຫາກິນຫຍ້າ ຫລື ພືດຕ່າງໆ ຕາມທໍາມະຊາດ.
- ເດັກນ້ອຍ ຫລື ຄົນ ຊະລາສາມາດເບິ່ງແຍງແບ້ໄດ້.

ຂໍ້ເສຍ:

- ຕ້ອງມີການຄວບຄຸມຢ່າງໃກ້ຊິດເພື່ອບໍ່ໃຫ້ລົບກວນເຄື່ອງປູກຂອງຊາວບ້ານ.
- ຫຍ້າ ຫລື ພືດຕາມທໍາມະຊາດບໍ່ມີຕະຫລອດປີ.
- ມີໂອກາດຕິດພະຍາດໄດ້ງ່າຍ.

▪ ການລ້ຽງແບບຜູກລ່າມ

ເປັນການລ້ຽງແບ້ຮ່ວມກັບການປູກພືດສວນຕ່າງໆ ໂດຍຜູກລ່າມຕອນກາງເວັນ ເຊັ່ນ: ຜູກລ່າມສວນຢາງພລາ ຫລື ສວນໄມ້ຕ່າງ ໆ ຕອນຍັງນ້ອຍ ໂດຍໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກວັດສະພືດທີ່ຂຶ້ນຕາມຫວ່າງຂອງຕົ້ນໄມ້ ແລ້ວຍ້າຍປ່ອນ

ເຊົ້າ-ແລ້ງ ໃນລະຫວ່າງການຜູກຕ້ອງມີນ້ຳໃຫ້ແບ້ກິນບາງເປັນຄັ້ງຄາວ.

ຂໍ້ດີ:

- ໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກສວນຢ່າງກຸ້ມຄ່າ ເຊັ່ນ: ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນປູກຫຍ້າ, ເປັນການກຳຈັດວັດສະພິດໃຫ້ ສວນໄມ້.
- ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຈາກການຕິດພະຍາດ ແລະ ການທຳຮ້າຍຈາກໝາກັດ.
- ຫຼຸດຜ່ອນການລົບກວນຊາວບ້ານ.

ຂໍ້ເສຍ:

- ບໍ່ສາມາດລ້ຽງຈຳນວນຫລາຍໄດ້.
  - ໃຊ້ຄວາມລະມັດລະວັງສູງ
  - ຜູ້ລ້ຽງຕ້ອງມີສວນໄມ້ເປັນຂອງຕົນເອງ.
- ການແບບຂັ້ງໃນຄອກ
    - ຕັດຫຍ້າໃຫ້ແບ້ກິນຈາກແປງຫຍ້າທີ່ປູກເອງ ຫລື ຈາກທຳມະຊາດ.
    - ໃຊ້ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກການຜະລິດກະສິກຳມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານແບ້ໄດ້.
    - ໃຫ້ອາຫານເຂັ້ມຊຸ້ນ ຫລື ກ້ອນແຮ່ທາດ.
    - ເບິ່ງແຍງສຸຂະພາບແບ້ຢ່າງໃກ້ຊິດ.

3. ພັນແບ້

ການລ້ຽງໃຫ້ປະສົບຄວາມສຳເລັດ ປັດໃຈທີ່ສຳຄັນອັນໜຶ່ງຄືພັນແບ້ທີ່ຈະໃຊ້ເປັນພໍ່ພັນ-ແມ່ພັນທີ່ດີ ແລະ ການລ້ຽງຢ່າງຖືກວິທີກໍຈະໃຫ້ຜົນຜະລິດທີ່ດີ.

ການເລືອກພໍ່ພັນ-ແມ່ພັນ ຄວນເລືອກເອົາໂຕທີ່ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ ແລະ ນ້ຳໜັກຫລາຍທີ່ສຸດໃນຝູງ, ມີຄວາມແຂງແຮງສົມບູນພັນ ໂດຍຄັດເລືອກຈາກແມ່ພັນໂຕທີ່ໃຫ້ລູກແຜດສູງ.

ການປະຕິບັດລ້ຽງດູແບ້ ຄວນແຍກລ້ຽງໂຕຜູ້ ແລະ ໂຕແມ່ເມື່ອມີອາຍຸ 3 ເດືອນ ແລະ ໃຫ້ປະສົມພັນເມື່ອມີອາຍຸຕໍ່າສຸດ 8 ເດືອນ.

ພັນແບ້ທີ່ນິຍົມລ້ຽງໄດ້ແກ່: ແບ້ພັນພື້ນເມືອງ, ແບ້ພັນແອງໂກລນູບຽນ ແລະ ແບ້ພັນບໍ່. ສຳລັບການລ້ຽງຂອງຊາວບ້ານທີ່ໄປຄວນໃຊ້ພໍ່ພັນແບ້ແອງໂກລນູບຽນ ຫລື ພັນບໍ່ ເຊິ່ງເປັນພັນແບ້ທີ່ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ແຂງແຮງ. ສ່ວນແມ່ພັນອາດເປັນແບ້ພັນພື້ນເມືອງກໍໄດ້.

- ແບ້ພັນພື້ນເມືອງ: ປະກອບມີຫລາຍສາຍພັນ ມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍປະມານ 20-25 ກລ.

- ແບ້ພັນບໍ່: ເປັນແບ້ຂະໜາດໃຫຍ່ ລຳໂຕສີຂາວ ຫົວ ແລະ ລຳຄໍສີນ້ຳຕານແດງ, ໃບຫູບົກ ໂຕແມ່ເຕັມໄວມີ ນ້ຳໜັກປະມານ 65 ກິໂລ; ໂຕຜູ້ມີນ້ຳໜັກປະມານ 90 ກິໂລ.

- ແບ້ພັນແອງໂກນນູບຽນ ເປັນແບ້ຂະໜາດໃຫຍ່ ລຳ ໂຕມີຫລາຍສີເຊັ່ນ ນ້ຳຕານແດງ, ດຳ, ໝີ່ນ, ຫລື ດ່າງເປັນຈຸດ, ໃບຫູຍາວບົກ, ບໍ່ມີເຂົາ ໂຕແມ່ເຕັມໄວມີ ນ້ຳໜັກປະມານ 60-70 ກິໂລ.

4. ໂຮງເຮືອນ ແລະ ອຸປະກອນ

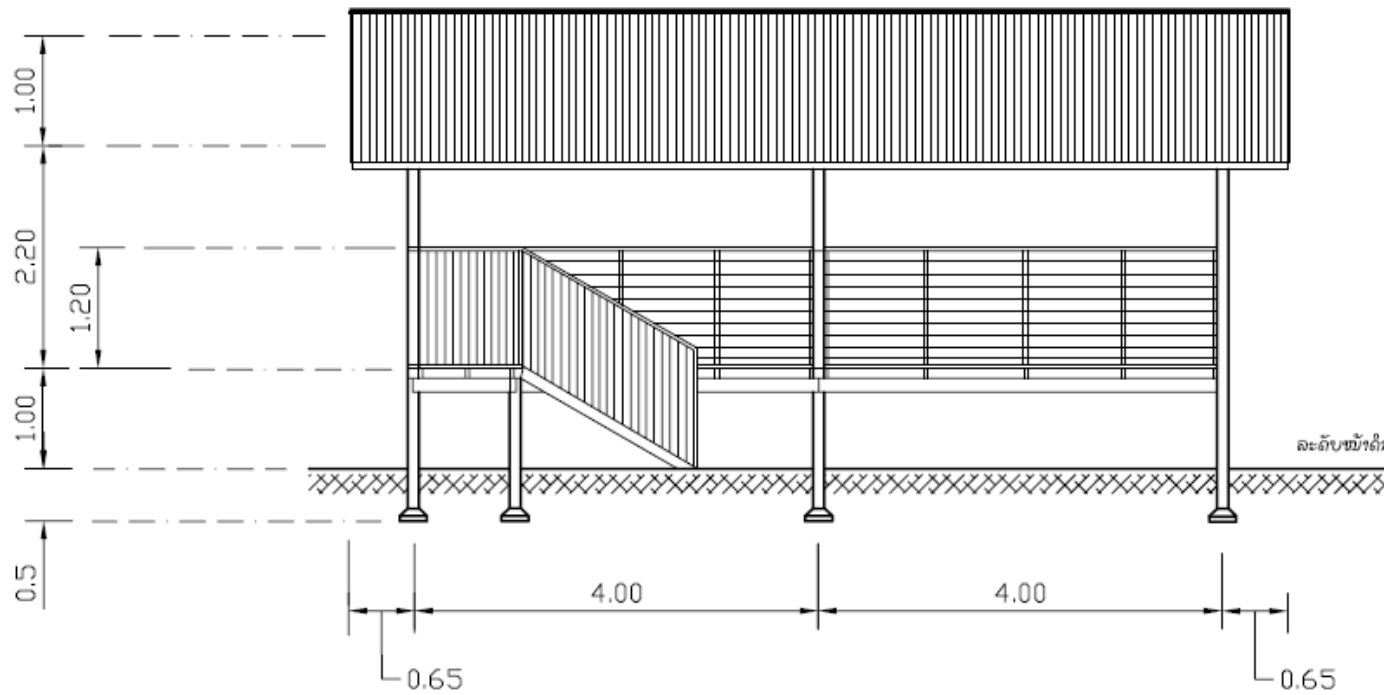
- 4.1. ການເລືອກສະຖານທີ່ຕັ້ງໂຮງເຮືອນ: ຄວນເປັນສະຖານນ້ຳບໍ່ຖ້ວມຂັງ, ອາກາດຖ່າຍເທສະດວກ ຫັນໂຕໂຮງເຮືອນຕາມທິດເດີນຂອງຕາເວັນ ຢູ່ໃກ້ບ້ານ ແຕ່ຫ່າງຈາກເຮືອນຢ່າງໜ້ອຍ 10 ແມັດ.
- 4.2. ຮູບແບບໂຮງເຮືອນ: ຈະຕ້ອງປະກອບດ້ວຍ 3 ສ່ວນຫລັກ ຄື:
  - ພື້ນຄອກຄວນເປັນແບບຍົກພື້ນ
  - ແບ່ງຄອກພາຍໃນໂຮງເຮືອນ
  - ລານປ່ອຍບໍລິເວນຄອກມີຮີ້ວອ້ອມ
- 4.3. ຂະໜາດໂຮງເຮືອນ: ສ້າງໂຮງເຮືອນຂະໜາດ 3x6ມ. ມີຮີ້ວອ້ອມຮອບລານປ່ອຍຢ່າງໜ້ອຍ 6x8ມ. ສາມາດລ້ຽງແບ້ໄດ້ 8 ໂຕ ລວມທັງລູກແບ້ເກີດຂຶ້ນມາໃໝ່ ຫລາຍສຸດບໍ່ເກີນ 15 ໂຕ.
- 4.4. ໂຄງສ້າງໂຮງເຮືອນ: ອາດຈະໃຊ້ເລົາປູນ ຫລື ເລົາໄມ້ເນື້ອແຂງເພື່ອຄວາມແຂງແຮງທົນທານ ໂຄງສ້າງໃຊ້ໄມ້ທີ່ຫາໄດ້ໃນທ້ອງຖິ່ນ, ຫລັງຄາອາດມັງດ້ວຍກະເບື້ອງ ຫລື ຫຍ້າຄາ, ຝາຄອກໃຊ້ໄມ້ໄຜ່ ຫລື ໄມ້ໃຊ້ສອຍອື່ນໆ.
- 4.5. ຝາຄອກພາຍນອກ: ເປັນສ່ວນສຳຄັນທີ່ຈະຊ່ວຍຄວບຄຸມອຸນຫະພູມ ແລະ ປ້ອງກັນການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ ແອ້ມດ້ວຍໄມ້ລະແນງ ສູງ 1.2ມ. ຈາກພື້ນ ແລະ ໃຊ້ຜ້າກັນແສງອ້ອມຮອບນອກຝາຄອກເພື່ອກັນລົມ ແລະ ຝົນສາດ.
- 4.6. ຝາຄອກພາຍໃນ: ເປັນສ່ວນສຳຄັນທີ່ຊ່ວຍໃນການຈັດການ ຈະຕ້ອງກັນແບ່ງຢ່າງໜ້ອຍ 3 ຫ້ອງ ຄື ຄອກແມ່ເກີດລູກ, ຄອກພໍ່ແມ່ພັນ ແລະ ແບ້ລຸ້ນ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ແບ້ລອດໄປມາຫາກັນໄດ້ ມີຄວາມສູງ 1.2ມ.
- 4.7. ພື້ນຄອກ: ຍົກສູງຈາກພື້ນດິນ 1ມ. ໃຊ້ໄມ້ເສັ້ນຂະໜາດ 2x5 ຊມ ຕີຫ່າງ 1.5ຊມ. ຫລື ໃຊ້ໄມ້ໄຜ່ຂະໜາດເສັ້ນຜ່າສູນກາງບໍ່ເກີນ 4ຊມ. ຕີລຽນລຳເວັ້ນຊ່ອງຫວ່າງ 1ຊມ.

- 4.8. ລານປ່ອຍ: ຮອບຄອກໃຫ້ລ້ອມຮົ່ວດ້ອຍໄມ້ໃຊ້ສອຍ ຫລື ຕະຂ່າຍ ບໍ່ໃຫ້ແບ້ອອກໄດ້.
- 4.9. ຮາງຫຍ້າ: ໃຊ້ໄມ້ລະແນງຕີປະກອບກັນເປັນຮາງ.
- 4.10. ຮາງອາຫານເສີມ: ໃຊ້ທໍ່ຢາງພິວີຊີ ຂະໜາດ 4 ນິ້ວ ຜ່າເຄິ່ງ.
- 4.11. ຮາງນໍ້າ: ໃຊ້ຖັງຢາງ ຂະໜາດບັນຈຸ 20 ລິດ.
- 4.12. ອຸປະກອນອື່ນໆ: ໃຫ້ມີຕາມຄວາມຈໍາເປັນ ເຊັ່ນ: ອຸປະກອນໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນລູກແບ້, ຢາ, ອຸປະກອນຕອນ, ອຸປະກອນເຮັດເຄື່ອງໝາຍ, ປຶ້ມບັນທຶກ...

ແບບໂຮງເຮືອນແບ້

ຮູບດ້ານໜ້າ

ມາດຕາສ່ວນ 1:100

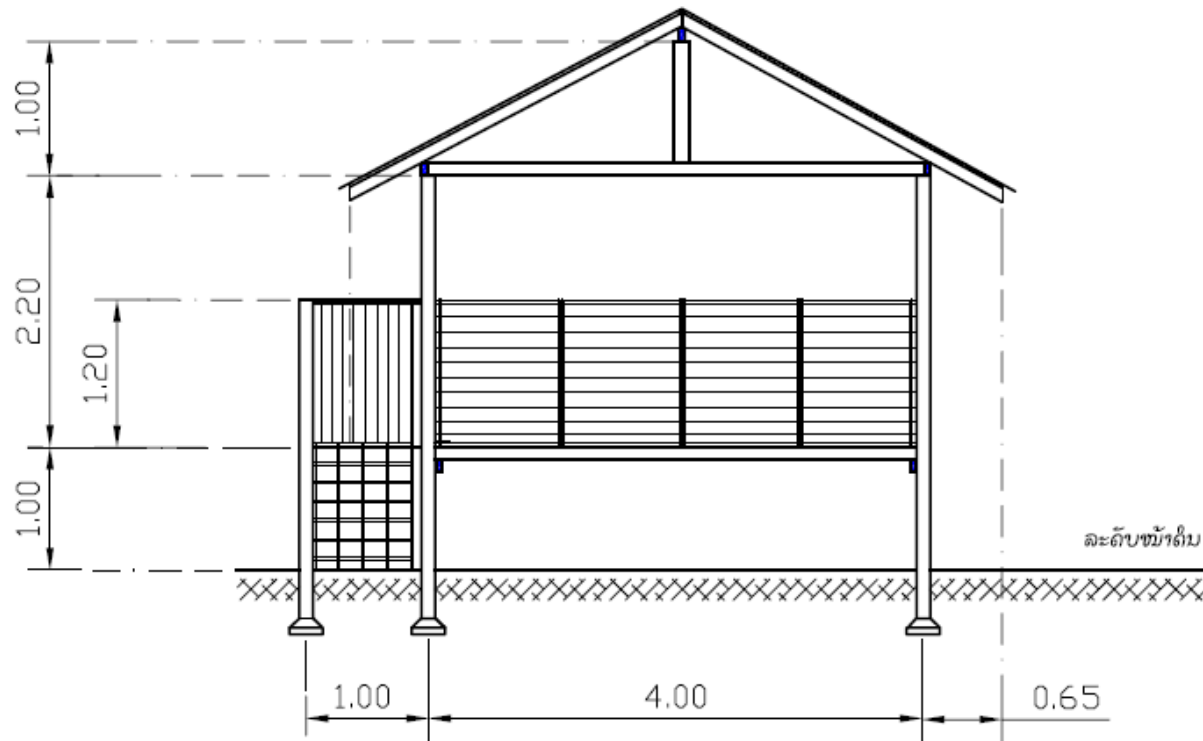
ຂຽນແບບໂຄຍ: ສຸລິ ສີສຸວັນທອງ
ຜູ້ຮັບຜິດຊອບວຽກລ້ຽງສັດ

ແບບໂຮງເຮືອນແບ້

ຮູບດ້ານຂ້າງ

ມາດຕາສ່ວນ

1:100

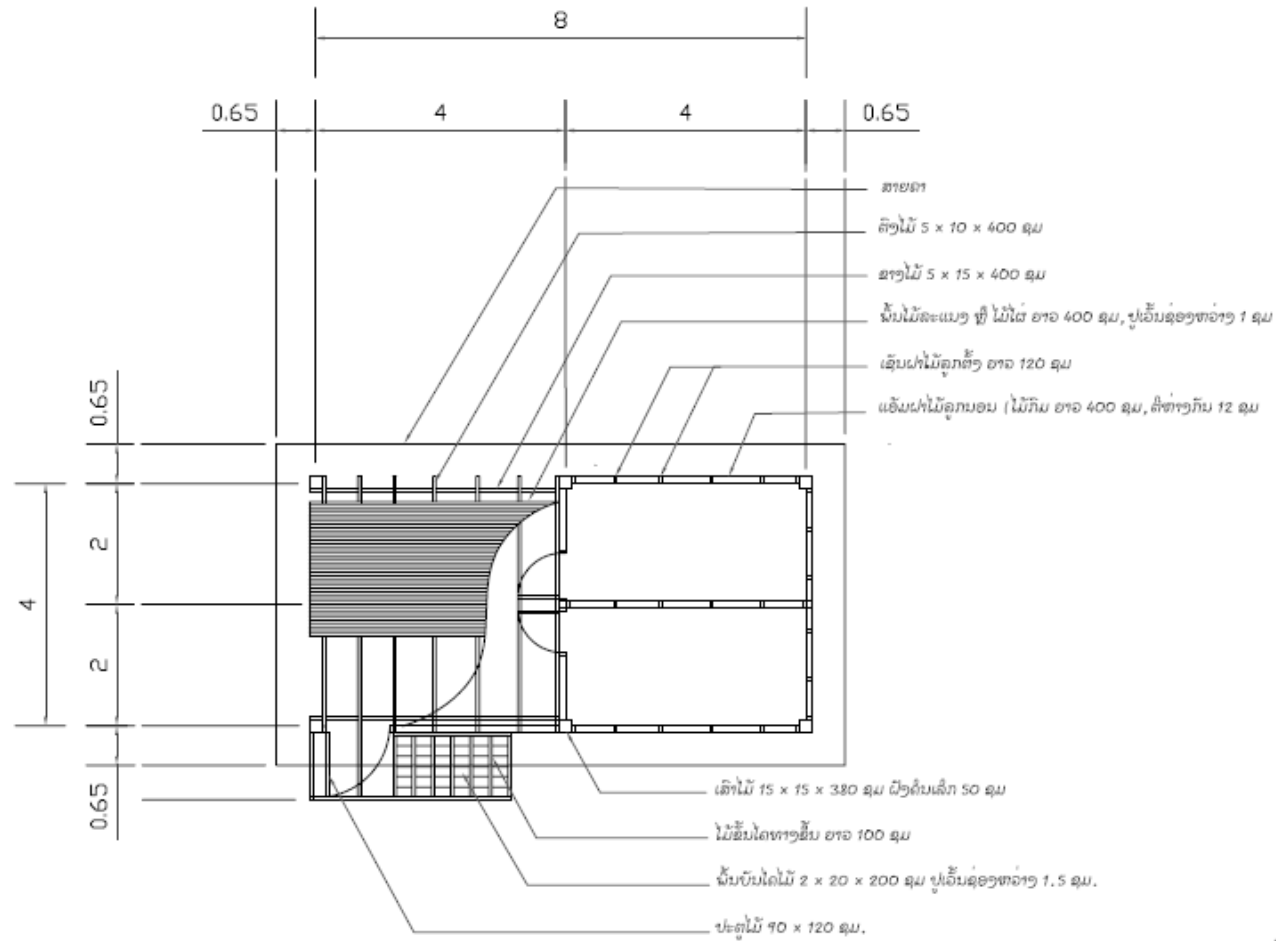

ຂຽນແບບໂດຍ: ສຸລິ ສີສຸພັນທອງ
ຜູ້ຮັບຜິດຊອບອຸກລ້ຽງສັດ

ແບບໂຮງເຮືອນແບ້

ແຜນຜັງພື້ນໂຮງເຮືອນ

ມາດຕາສ່ວນ 1 : 100

ຂຽນແບບໂດຍ: ສຸສິ ສີສຸນັນທອງ
ຜູ້ຮັບຜິດຊອບວຽກສ້າງສັດ

5. ການຈັດການລ້ຽງແບ້

5.1. ການລ້ຽງພໍ່ພັນ

ພາຍຫລັງແຍກພໍ່ພັນອາຍຸ 3 ເດືອນ ຈາກແບ້ໂຕແມ່ ພໍ່ພັນຄວນໄດ້ຮັບອາຫານທີ່ມີພະລັງງານສູງ ແລະ ໄດ້ອອກກຳລັງ ກາຍເພື່ອໃຫ້ຮ່າງກາຍແຂງແຮງ ພໍ່ພັນເລີ່ມປະສົມພັນຕັ້ງແຕ່ອາຍຸ 8 ເດືອນ ໂດຍບໍ່ຄວນໃຫ້ພໍ່ພັນແບ້ປະສົມພັນແບບຄຸມຝູງກັບ ແບ້ແມ່ເກີນ 20 ໂຕ ກ່ອນອາຍຸ 1 ປີ ຫລັງຈາກນັ້ນຈຶ່ງເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 25 ໂຕ.

5.2. ການລ້ຽງແບ້ແມ່ພັນ

ແບ້ພັນພື້ນເມືອງມັກເລີ່ມຂຶ້ນເພດຕັ້ງແຕ່ອາຍຸຍັງນ້ອຍ ໂດຍອາການຂຶ້ນເພດຈະສະແດງອາການ 3 ວັນ ຫລັງຈາກນັ້ນ ຈະ ເລີ່ມຂຶ້ນເພດເທື່ອຕໍ່ໄປຫລັງຈາກ 21 ວັນ. ຫລັງຈາກໄດ້ການປະສົມພັນແລ້ວອາດປ່ອຍເຂົ້າໃນຝູງ ບໍ່ຕ້ອງເບິ່ງແຍງເປັນພິເສດແຕ່ ຢ່າງໃດ ຫາກແບ້ກັບມາຂຶ້ນເພດອີກໃຫ້ປະສົມພັນຄືນໃໝ່ ຖ້າຍັງບໍ່ຕິດໃຫ້ຄັດແບ້ແມ່ໂຕນັ້ນຖິ້ມ.

ໂດຍປົກກະຕິແບ້ແມ່ທີ່ປະສົມພັນຕິດຈະຖືພາປະມານ 150 ມື້ ລັກສະນະອາການໄກ້ຈະເກີດຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນດັ່ງນີ້:

- ກ່ອນເກີດ 2 ເດືອນ ເຕົ້ານົມ ແລະ ຫົວນົມຈະຂະຫຍາຍໃຫຍ່ຂຶ້ນ.
- ຫງຸດຫງິດ, ກະວົນກະວາຍ ແລະ ຮ້ອງສຽງຕໍ່າ ໆ.
- ບໍລິເວນສ້ວງຂວາຈະຍຸບເຂົ້າເປັນຫລຸມກ່ອນ ຫລັງຈາກນັ້ນຈະຍຸບເຂົ້າທັງສອງຂ້າງ.
- ອາດມີນ້ຳເມືອກໄຫລອອກມາຕາມຊ່ອງຄອດ
- ອາດຈະເຂ່ຍຫຍ້າ ຫລື ເພືອງຢູ່ຮອບໆໂຕ ລຸກໆ ນອນ ໆ.

ເມື່ອແບ້ແມ່ສະແດງອາການດັ່ງກ່າວຄວນແຍກຂັງດ່ຽວບໍ່ໃຫ້ມັນຖືກລົບກວນ ໃຫ້ກະກຽມຜ້າແຫ້ງດ້າຍມັດສາຍປີ, ມີດຕັດ ແລະ ນ້ຳຢາຂ້າເຊື້ອ (ທີ່ງເຈີໄອໂອດິນ) ໄວ້ເມື່ອຖືງນ້ຳແຕກແລ້ວລູກແບ້ຈະເກີດພາຍໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ. ເມື່ອລູກແບ້ເກີດອອກມາໃຫ້ໃຊ້

ຜ້າເຊັດໃຫ້ແຫ້ງໂດຍສະເພາະນ້ຳເມືອກທີ່ຮູດັງອອກໃຫ້ໝົດເພື່ອໃຫ້ຫາຍໃຈໄດ້ສະດວກ 3 ຊມ. ຕັດສາຍບີແລ້ວທາດ້ວຍນ້ຳຢາຂ້າເຊື້ອ, ນຳລູກແບ້ໄປອົບໄຟໃນຄອກອົບ. ໄວ້ໃຫ້ແມ່ແບ້ດື່ມພາຍໃນ 4 ຊົ່ວໂມງ ພິກແບ້ກໍ່ຈະອອກມາ.

ຈາກນັ້ນໃຊ້ດ້າຍຜູກສາຍບີໃຫ້ຫ່າງຫອ້ງ ຫລັງຈາກເກີດໃຫ້ເອົານ້ຳສະອາດມາຕັ້ງ

5.3. ການລ້ຽງລູກແບ້

ຄວນໃຫ້ລູກແບ້ໄດ້ກິນນ້ຳນົມເຫລືອງຈາກແມ່ຫລັງເກີດພາຍ 5-7 ມື້ ຫລັງຈາກນັ້ນແຍກແມ່ແບ້ອອກ ໄລຍະນີ້ລ້ຽງລູກແບ້ ດ້ວຍນົມຜົງ ຫລື ນົມຊັນລະລາຍນ້ຳໃນອັດຕາສ່ວນ 1:8 ແລະ ໃຫ້ອາຫານລູກແບ້ໄລຍະຕ່າງໆ (ຕາຕະລາງ 3).

ຜູ້ລ້ຽງແບ້ໂດຍທົ່ວໄປມັກບໍ່ແຍກລູກແບ້ອອກຈາກແມ່ຕັ້ງແຕ່ຍັງນ້ອຍ ສ່ວນຫລາຍຈະປ່ອຍລູກ ແບ້ໃຫ້ຢູ່ກັບແມ່ຈົນໃຫຍ່ ຊຶ່ງ ມັກຈະເຮັດໃຫ້ແມ່ແບ້ບໍ່ສົມບູນ ແລະ ປະສົມພັນໄດ້ຊ້າເພາະແບ້ແມ່ໃນໄລຍະລ້ຽງລູກມັກບໍ່ຂຶ້ນເພດ.

ເມື່ອລູກແບ້ມີອາຍຸ 3 ເດືອນ ຄວນຢຸດການໃຫ້ນົມ (ຢ່ານົມ), ຖ່າຍພະຍາດກາຝາກພາຍໃນ-ພາຍນອກ ແລະ ສັກຢາ ປ້ອງກັນພະຍາດປາກເປື້ອນລົງເລັບ, ຄັດເລືອກແບ້ໂຕທີ່ມີລັກສະນະເດັ່ນໄວ້ເປັນພໍ່-ແມ່ພັນ; ແບ້ໂຕຜູ້ຖ້າບໍ່ຕ້ອງການໄວ້ເປັນພໍ່ພັນ ກໍ່ທຳການຕອນໃນໄລຍະນີ້; ແມ່ແບ້ຫລັງຈາກເອົາລູກອອກນົມລູກແລ້ວ ເມື່ອຂຶ້ນເພດກໍ່ສາມາດເອົາພໍ່ພັນມາປະສົມພັນໄດ້ອີກ.

6. ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານແບ້

ປົກກະຕິແບ້ຈະກິນອາຫານຫຍາບ ເຊັ່ນ: ຫຍ້າ ແລະ ໃບໄມ້ຕ່າງໆເປັນຫລັກ ມີລະປະມານ 9-11% ຂອງນ້ຳໜັກໂຕກໍ່ພຽງ ພໍສຳລັບການດຳລົງຊີວິດ. ແຕ່ການລ້ຽງແບ້ໃນແບບທຸລະກິດຜະລິດແບ້ໃຫ້ມີປະສິດ ທີ່ພາບໄດ້ຈຳນວນຫລາຍ, ຈະເລີນເຕີບໄວປາດສະ ຈາກໂຮກໄພໄຂ້ເຈັບ ແລະ ປະຢັດເວລາຈະຕ້ອງມີການຈັດການດ້ານອາຫານທີ່ເໝາະສົມຄືການຈັດສ້າງ ແປງຫຍ້າສຳລັບແບ້ ອາດ ປູກຫຍ້າປະສົມກັບພືດຕະກູນຖົ່ວເພື່ອເພີ່ມຄຸນຄ່າທາງອາຫານສູງຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ຖົ່ວສະໄຕໂລ, ກະຖິນ, ແຄຝລັ່ງປູກສະຫລັບກັນໄປແຖວ ແປງຫຍ້າ 1 ໂຮ່ ສາມາດລ້ຽງແບ້ໄດ້ 20 ໂຕ ໂດຍການຕັດໃຫ້ກິນ.

- ໃຫ້ອາຫານຫຍາບ (ຫຍ້າແຫ້ງ) ມີລະປະມານ 3% ຫລື ຫຍ້າສົດ 9-11% ຂອງນ້ຳໜັກໂຕ.
- ໃຫ້ອາຫານເຂັ້ມຂຸ້ນ ມີລະປະມານ 3-5%.
- ໃຫ້ນ້ຳ ມີລະປະມານ 5-9 ລິດ/ໂຕ (ຂຶ້ນຢູ່ກັບປະເພດແບ້ ແລະ ສະພາບອາກາດ), ຜູ້ລ້ຽງແບ້ແບບຕາມບ້ານທົ່ວໄປມັກບໍ່ຄຳນຶງເຖິງການຈັດຫານນ້ຳໃຫ້ແບ້ກິນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ແບ້ເຈັບປ່ວຍຢູ່ສະເໝີ.
- ແຮ່ທາດ ຫລື ກ້ອນແຮ່ທາດໃຫ້ກິນເສີມເປັນປະຈຳ.

ຕາຕະລາງ 1. ສູດອາຫານເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງແບ້

ວັດຖຸດິບ	ສູດ		
	ພໍ່ພັນ	ແມ່ພັນ	ແບ້ລຸ້ນ
ສາລີບົດ/ເຂົ້າປາຍ	47	33	52
ຮ່າອ່ອນ	50	33	30
ກາກຖົ່ວເຫລືອງ		20	15
ໃບກະຖິນແຫ້ງ			
ຢູ່ເຣຍ		2	
ກາກນ້ຳຕານ			
ເກືອ	1	0.6	1
ກະດູກປີນ	2	1.4	2
ລວມ (ກລ)	100	100	100

ຕາຕະລາງ 2. ສູດອາຫານແຮ່ທາດສຳລັບແບ້

ວັດຖຸດິບ	ອັດຕາສ່ວນ
ເກືອ	5
ເປືອກຫອຍ ຫລື ຫີນປູນ	1
ວິຕາມິນ+ແຮ່ທາດລວມ (ພຣີມິກ)	0.5

ຕາຕະລາງ 3. ຄວາມຕ້ອງການອາຫານແບ້ແຕ່ລະໄລຍະ

ອາຍຸ/ໄລຍະ	ຊະນິດອາຫານ	ປະລິມານທີ່ໃຫ້/ມື້
ເກີດໃໝ່ - 5 ມື້	<ul style="list-style-type: none"> ນ້ຳນົມເຫລືອງ 	<ul style="list-style-type: none"> ເຕັມທີ່ ມື້ລະ 3-5 ເທື່ອ
5 ມື້ - 2 ອາທິດ	<ul style="list-style-type: none"> ນົມສົດ 1 ວິຕາມິນ + ແຮ່ທາດ ນ້ຳ 	<ul style="list-style-type: none"> 0.5-1 ລິດ/ໂຕ ແບ່ງໃຫ້ 3 ເທື່ອ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່
2 - 16 ອາທິດ	<ul style="list-style-type: none"> ນົມສົດ ຫລື ນົມທຽມ ຫຍ້າສົດ ວິຕາມິນ + ແຮ່ທາດ ນ້ຳ ອາຫານເຂັ້ມຂຸ້ນ ໂປຣຕີນ 20% 	<ul style="list-style-type: none"> 0.5-1 ລິດ/ໂຕ ແບ່ງໃຫ້ 2 ເທື່ອ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເລີ່ມໃຫ້ມື້ລະໜ້ອຍແລ້ວປະລິມານເພີ່ມຂຶ້ນ
4 - 8 ເດືອນ	<ul style="list-style-type: none"> ອາຫານຫຍາບ ຫຍ້າສົດ ວິຕາມິນ + ແຮ່ທາດ ນ້ຳ ອາຫານເຂັ້ມຂຸ້ນ ໂປຣຕີນ 16-18% 	<ul style="list-style-type: none"> ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ (0.2-0.3)
ແມ່ຖືພາ/ລ້ຽງລູກ/ ພໍ່ພັນ	<ul style="list-style-type: none"> ອາຫານຫຍາບ ຫຍ້າສົດ ວິຕາມິນ + ແຮ່ທາດ ນ້ຳ ອາຫານເຂັ້ມຂຸ້ນ ໂປຣຕີນ 14-16% 	<ul style="list-style-type: none"> ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ ເຕັມທີ່ (0.2-0.5 ກລ)

7. ພະຍາດທີ່ສໍາຄັນຂອງແບ້

▪ ພະຍາດທ້ອງເບັງ

ສາຍເຫດ: ເກີດຈາກແບ້ກິນຫຍ້າອ່ອນ .ຫລື ໃບພືດອ່ອນຫລາຍເກີນໄປ.

ອາການ: ເກີດມີລົມໃນກະເພາະອາຫານ ສ້ວງດ້ານຊ້າຍຂອງແບ້ພອງຂຶ້ນ

ປິ່ນປົວ: ກະຕຸ້ນໃຫ້ແບ້ຢ່າງເລື້ອຍ, ຖ້າຍັງບໍ່ດີຂຶ້ນໃຫ້ເຈາະສ້ວງຊ້າຍດ້ານເທິງດ້ວຍເຂັມ ຫລື ມີດເພື່ອລະບາຍອາກາດອອກ.

▪ ປອດບວມ

ອາການ: ດັງແຫ້ງ, ຂົນຫຍຸ້ງ, ໄຂ້, ບໍ່ກິນອາຫານ, ຫັນໃຈຫອບ, ຂີ້ມູກຊຸ້ນ, ໄອ ແລະ ຈາມເລື້ອຍໆ

ປ້ອງກັນ: ປັບປຸງໂຮງເຮືອນບໍ່ໃຫ້ລົມພັດ ແລະ ຝົນສາດ.

ປິ່ນປົວ: ໃຊ້ຢາ ຄລໍແຣມເຟນີໂກລ ຫລື ເຕຕຣາໄຊຄລີນ 3 ມື້ ຕິດຕໍ່ກັນ.

▪ ຫ້ອງບິດ

ອາການ: ແບ້ຖ່າຍແຫລວອາດມີມູນບິນເລືອດ, ຈ່ອຍ, ຖອກທ້ອງ, ຫລັງກົງ

ປ້ອງກັນ: ຢ່າປ່ອຍແບ້ລົງກິນຫຍ້າເວລາແປງຍັງປຸງກຊຸ່ມ.

ປິ່ນປົວ: ໃຊ້ຢາໃນໝວດ ຫັລທາຊູຣິລ ໃຫ້ກິນ

▪ ປາກເປື້ອນສໍາລັບແບ້

ອາການ: ເປັນແຜນູນຄ້າຍຄືດອກກະລໍ່າປີ ຢູ່ຕາມຮີມປາກ ແລະ ດັງ ອາດແຜ່ລາມໄປຮອດລໍ່າໂຕ.

ປ້ອງກັນ: ເມື່ອມີແບ້ປ່ວຍໃຫ້ແຍກອອກ ປິ່ນປົວຕາງຫາກ. ກໍາຈັດແຫລ່ງເພາະພັນແມງມີ ແມງວັນ ເຊິ່ງໂຕນໍາພະຍາດ

ປິ່ນປົວ: ໃຊ້ຢາສີມ່ວງທາແຜເປັນປະຈໍາ ມື້ລະ 2 ເທື່ອ ຈົນຫາຍດີ.

▪ ປາກເປື້ອນລົງເລັບ

ອາການ: ແບ້ເຫງົາ, ນ້ຳລາຍໄຫລຢຶດ, ມີຕຸ່ມໃສ ແລະ ແຕກເປັນແຜ, ທີ່ຮົມປາກ, ເຫືອກ ແລະ ແຕກເປັນບາດແຜທີ່ຮີບສົບດ້ານໃນ, ເຫືອກ ແລະ ຫວ່າງກີບເລັບຕີນ ຢ່າງຂາເຄ ບໍ່ກິນອາຫານ.

ການປ້ອງກັນ ແລະ ປິ່ນປົວ:

- ເອົາໃສ່ເລື່ອງເຮັດຄວາມສະອາດຄອກ ຮາງນ້ຳ ຮາງອາຫານ.
- ໃຊ້ຢາສີມ່ວງທາບາດແຜທີ່ເປື້ອນ ມີລະ 1-2 ເທື່ອ.
- ແຍກຂັງແບ້ເຈັບຕາງຫາກເພື່ອປິ່ນປົວ.
- ສັກຢາປ້ອງກັນທຸກໆ 6 ເດືອນ.

8. ການຮັກສາສຸຂະພາບແບ້

ຜູ້ລ້ຽງແບ້ອາດພົບບັນຫາ ແບ້ມີສຸພາບບໍ່ດີເຈັບປ່ວຍຢູ່ເລື້ອຍໆ ຫລື ໃນບາງຄັ້ງຄາວ ແນວທາງໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ຮັກສາສຸຂະພາບແບ້ ຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ຖ່າຍພະຍາດກາຝາກພາຍໃນ-ພາຍນອກ 3 ເດືອນ ຕໍ່ ເທື່ອ.
- ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດປາກປ່ອຍລົງເລັບປີລະເທື່ອ.
- ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດເຕົ້າໂຮມເລືອດ 6 ເດືອນ ຕໍ່ ເທື່ອ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

ເອກະສານຄຳແນະນຳ ການລ້ຽງແບ້. ກົມລ້ຽງສັດ, ກະຊວງກະເສດ ແລະ ສະຫະກອນ ISBN 974-682-173-3, ປະເທດ ໄທ

ຄູ່ມືການລ້ຽງແບ້ພື້ນເມືອງ 2005. ໂຄງການລາວ-ອາເລີກາຮ່ວມກັບຂະແໜງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ພະແນກກະສິກຳ ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ.